

29/r2

mål, statstjänsterna. Att detta system, trots inlagen av korruption och uppenbar vanskötsel, någorlunda kunde fungera beror uppenbarligen på att politiken hade så begränsad betydelse. Statsverksamheten var ringa, utrikespolitiska komplikationer sällsynta. Den stora massan av medborgare deltog — utom i kritiska situationer — inte i valen, eftersom deras ställning så ringa påverkades av utgången. Och vid de viktigaste valen, presidentvalen, såg sig partiorganisationerna i regel tvungna att framföra framstående män som kunde locka väljare från alla klasser och regioner.

Med liberalismens tillbakaträngande och uppkomsten av partier som arbetar på en stor social eller nationell omvandling får den politiska eliten, särskilt vad dessa partier beträffar, en annan karaktär. Fasta politiska organisationer byggs upp, liksom i USA på 1800-talet, men dessa organisationer får en vida större omfattning och en helt annan programmatisk inriktning. I allt högre grad skötes politiken av personer som helt ägnar sig åt detta yrke och vilkas ställning alltigenom är beroende av denna verksamhet. Den förnämsta kvalifikationsgrunden blir, och måste bli, ovillkorlig anslutning till partiets åsikter, ty syftet är icke i första rummet att förvalta det bestående, utan att införa en ny samhällsordning. Ledningens makt tenderar att växa: endast den kan i detalj precisera partiets syften, och av den är hela den politiska eliten, just genom sin karaktär av en rent politisk elit, beroende.

Den antydda förändringen kan studeras hos en rad partier som lojalt verkar inom demokratins ram, särskilt naturligtvis de socialistiska och de religiöst bestämda partierna. Någon sociologisk undersökning av större räckvidd på detta område

finns emellertid inte. Av särskilt intresse vore att fastställa i vad mån de ledande inom skilda partier och andra organisationer är helt beroende av sin politiska verksamhet samt förbindelsen mellan eliterna och de massor i vilkas namn de talar. Ofta skapas så fasta organisatoriska kadrer att ett fåtal ledare i praktiken kan företräda väldiga grupper, som har en ytterst vag uppfattning om ledarnas verksamhet och vilkas intresse för politiska specialproblem är minimalt; ledningen får i realiteten en nära nog obegränsad och permanent fullmakt att handla. Hur många är det, exempelvis, som i ett svenskt samhälle deltar i fackföreningsmöten, partinomineringar, val av lokala partiledningar? Efter allt att döma ett litet fåtal; demokratin innebär ingen stadig aktivitet från den stora massans sida.

Med de kommunistiska eller nationella diktaturernas upprättande när denna utveckling sin kulmen. Och tillika kommer man tillbaka till den fusion av eliter som kännetecknade tidigare envälden och aristokratier. Ja, fusionen blir här än mera fullständig, ty även den ekonomiska verksamheten blir en politikens, en det härskande partiets angelägenhet. En amerikansk författare, Burnham, har velat se alla samtida diktaturer ur en viss för elitproblemet väsentlig synpunkt: de innebär i själva verket, säger han, industriledarnas, direktörernas revolution; det är direktörsklassen som överallt är kallad att härska, och diktaturerna är de första klara bevisen härför. Men rimligare är att i diktaturerna se de politiska eliternas totala seger — samhällets fullständiga politisering.
Herbert Tingsten

Elektrifieringen av en rad svenska järnvägar

skall enligt regeringens beslut inställas. Dagens Nyheter har påpekat att detta beslut rimligen måste stå i samband med det ryska kreditavtalet, som innebär att nära en tredjedel av den svenska produktionen på området skall gå till Ryssland. Regeringspressen förnekar detta. Vilka skäl anför den?

För det första att avtalet börjar löpa först nu och att regeringens redan fattade beslut därför icke kan ha påverkats av avtalet. Nu är att märka dels att avtalet var klart redan för flera månader sedan, dels att elektrifieringens inställande sker från den 1 juli nästa år. Regeringspressens argument innebär alltså ett bestridande av att regeringen skulle kunna besitta det mått av förutseende som fordras för att bedöma ett redan i princip beslutat avtals självfallna verkningar.

För det andra sägs att elektrifieringen inställs av andra skäl än det ryska avtalet. Som Dagens Nyheter betonat är detta rent formellt möjligt att hävda. En person som inskränker sina utgifter på grund av att han förlorat en tredjedel av sin inkomst kan naturligtvis säga att denna inskränkning beror på helt andra skäl än den minskade inkomsten, t. ex. att han blivit sparsam eller att han finner en rad redan planerade utgifter meningslösa. Men det är svårt att riktigt tro på honom. Om det ryska avtalet saknar all betydelse för regeringens beslut, måste detta bero på en av två omständigheter: antingen att det för svensk elektrifiering är betydelselöst att en tredjedel av den behövliga utrustningen går till Ryssland; eller att regeringen icke tänkt på saken, att den glömt det ryska avtalet eller inte haft reda på dess innebörd. Den första hypotesen är sakligt omöjlig, den senare är fantastisk.

För det tredje sägs att Dagens Nyheter uttalanden bestäms av familjen Bonniers affärsintressen. Man låtsar sig tro — ty i detta fall är en ärlig övertygelse otänkbar — dels att Dagens Nyheter dirigeras av familjen Bonnier, dels att denna familj skulle ha några hemliga intressen av att motverka förbindelserna med Ryssland. Detta försvar, som helt går förbi sakfrågan, är dock sannolikt det mest verkningfulla. Talet om Bonniers manipulationer kan sannolikt förmå en del lättrogna personer att glömma vad debatten gäller. Men skall man verkligen i längden med dylika argument kunna övertyga den svenska arbetarklassen om att vi — trots brist på arbetskraft och materiel — kan sända varor för hundratals miljoner om året